

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานภาพของห้องสมุดและแผนกไลศดทัศนศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูไลศดทัศนศึกษา ในด้านการบริหารและการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา ตลอดจนเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษานี้คาดว่าจะ เป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ในการพิจารณาให้มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา:องกรมสามัญศึกษาในอนาคต

ลำดับขั้นของการวิจัยมีดังนี้ คือ

1. กำหนดกลุ่มประชากร
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยใช้ประชากรสามกลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูไลศดทัศนศึกษา จากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีการเรียนการสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด ๑๖ โรงเรียน ในโรงเรียนแต่ละแห่งใช้ประชากร ๑๖ คน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ๑ คน ครูบรรณารักษ์ ๑ คน และครูไลศดทัศนศึกษา รวมประชากรทั้งหมด ๒๘๘ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูลก็คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยอาศัยแนวทางจาก วัตถุประสงค์และแผนภูมิตฤษฎีของงานวิจัย งานวิจัยของ พันทิพา มีแค้น (2522) และงานวิจัยของ Chaveelak Boonyakanchana (1976) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมี 3 ชุด คือ

1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน
2. แบบสอบถามสำหรับครูบรรณาธิการ
3. แบบสอบถามสำหรับครูไต่ถามนักศึกษา

แบบสอบถามทั้งสามชุดมีลักษณะดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในหน้าที่ปัจจุบัน วุฒิการศึกษาสูงสุด และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์สื่อการศึกษา ตอนที่ 2 เป็นการกำหนดข้อความให้ผู้ตอบเลือก (check-list)

แบบสอบถามส่วนนี้กำหนดให้ประชากรทั้งสามกลุ่มตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพห้องสมุดและแผนกไต่ถามนักศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในด้านอาคารสถานที่ การจัดเนื้อที่ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ การให้บริการและกิจกรรม งบประมาณ และปัญหาในการดำเนินงาน แบบสอบถามส่วนนี้เป็นแบบเลือกตอบ ให้เติมข้อความลงในช่องว่าง และมาตรการจัดอันดับ (rating scale) 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

ข้อมูลตอนที่ 3 ให้ตอบเฉพาะครูบรรณาธิการและครูไต่ถามนักศึกษา คือ ครูบรรณาธิการตอบในเรื่องสภาพการดำเนินงานห้องสมุด ครูไต่ถามนักศึกษาตอบในเรื่องสภาพการดำเนินงานแผนกไต่ถามนักศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นทัศนะโดยทั่ว ๆ ไปที่มีต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา รวมทั้งความเป็นไปได้และความต้องการในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณาธิการ และครูโสตทัศนศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษาที่ต้องการให้จัดขึ้นในโรงเรียนตามทัศนะของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับการบริหารและการดำเนินงานด้านสถานที่ การจัดเนื้อหาบุคลากร การจัดหาและการจัดเก็บวัสดุและอุปกรณ์ บริการและกิจกรรมเพื่อครู บริการและกิจกรรมสำหรับนักเรียน และงบประมาณของศูนย์สื่อการศึกษา

แบบสอบถามในส่วนที่ 1 และ 2 นี้เป็นแบบมาตรการจัดอันดับ โดยกำหนดระดับความต้องการเป็น 4 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย ไม่ต้องการ (เป็นไปไม่ได้)

ส่วนที่ 3 เป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา แยกปัญหาออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ คือ ปัญหาด้านสถานที่ ปัญหาในด้านผู้บริหารและครูในโรงเรียน ปัญหาบุคลากรของศูนย์สื่อการศึกษา และปัญหาทางงบประมาณ แบบสอบถามส่วนนี้เป็นแบบมาตรการจัดอันดับ 4 ระดับ เช่นเดียวกัน คือ เป็นปัญหามาก เป็นปัญหปานกลาง เป็นปัญหาน้อย และไม่ เป็นปัญหา

ส่วนที่ 4 ส่วนสุดท้าย เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (open-ended form) เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

การทดสอบแบบสอบถาม เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วและเห็นว่าเนื้อหาในแบบสอบถามสอดคล้องและครอบคลุมถึงขอบข่ายวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและตรวจสอบแก้ไข และนำไปทดสอบ (pretest) กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ๆ โดยการจับฉลากจากโรงเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมดมาเพียง 5 โรงเรียน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะทดสอบแบบสอบถามจากโรงเรียนที่จับฉลากได้ 5 โรงเรียน ดังนี้คือ

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

โรงเรียนวัดสังเวช

โรงเรียนสตรีวิทยา

โรงเรียนทอวัง

โรงเรียนพรตพิทยพยัต

ค่อจากนั้นก็นำแบบสอบถามไปทดสอบกับผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณาธิการ และ ครูโศกทัศน์ศึกษา ของโรงเรียนทั้ง 5 แห่ง รวมแบบสอบถามที่ใช้ทดสอบจำนวน 15 ชุด คือ ทดสอบกับผู้บริหารโรงเรียน 5 ชุด ครูบรรณาธิการ 5 ชุด และครูโศกทัศน์ศึกษา 5 ชุด นำแบบสอบถามที่ใช้ทดสอบมา เป็นแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องให้ถูกต้องเหมาะสมและนำ เชื่อถือ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาอีกครั้งก่อนนำไปใช้กับประชากรต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังกรมสามัญศึกษาและทางกรมสามัญศึกษาได้ออกหนังสือนำแบบสอบถามให้ เพื่อส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็น ประชากรทั้งหมด 96 โรงเรียน ๆ ละ 3 ชุด รวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 288 ชุด ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ส่งแบบสอบถามไปยังประชากรโรงเรียนละ 3 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน 1 ชุด ครูบรรณาธิการ 1 ชุด ครูโศกทัศน์ศึกษา 1 ชุด โดยทางไปรษณีย์ พร้อมติดแสตมป์ไว้ทุกชุด และเขียนชื่อที่อยู่ของผู้วิจัยไว้ที่แบบสอบถามด้วยเพื่อให้ผู้ตอบส่งกลับ มายังผู้วิจัยหลังจากตอบเสร็จ

2. ไปส่งแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับโรงเรียนที่ผู้วิจัยสามารถไปด้วยตนเองได้ และผู้วิจัยกำหนดให้เวลาผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับคืนภายในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2529 แต่หลังวันกำหนดส่ง 1 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนประมาณร้อยละ 50-60 ผู้วิจัยจึงได้ติดตามด้วยตนเองอีก 2 สัปดาห์ ถึงวันที่ 31 มกราคม 2530 ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ทั้งหมด 219 ชุด คิดเป็นร้อยละ 76.04 จำนวนก เป็นของครูบรรณาธิการ 75 ชุด ของครูโศกทัศน์ศึกษา 73 ชุด และของผู้บริหารโรงเรียน 71 ชุด

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้ คือ

1. จำแนกแบบสอบถามออกตามกลุ่มประชากร คือ แบบสอบถามสำหรับครูบรรณาธิการ
แบบสอบถามสำหรับครูโศดทัศน์ศึกษา และแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

2. แปลงแบบสอบถามแต่ละกลุ่มประชากรเป็นตัวเลขเพื่อเตรียมลงรหัสในแบบฟอร์ม
การลงรหัส (coding form) และคีย์ลงในดิสเก็ตคอมพิวเตอร์

3. นำข้อมูลที่แปลงแล้วทั้งหมดไปประมวลและวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science)
ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์สารนิเทศ กระทรวงศึกษาธิการ
โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามด้วยวิธีการทางสถิติต่าง ๆ กันดังนี้

3.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในเรื่องสถานภาพส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียน
ครูบรรณาธิการ และครูโศดทัศน์ศึกษา เกี่ยวกับอายุ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาสูงสุด
ความรู้เรื่องศูนย์สื่อการศึกษา ใช้วิธีการคำนวณหาค่าร้อยละ

3.2 ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของห้องสมุดและแผนก
โศดทัศน์ศึกษา โดยมีครูบรรณาธิการและครูโศดทัศน์ศึกษา เป็นผู้ให้ข้อมูล ใช้วิธีการคำนวณหา
ค่าร้อยละ อีกทั้งเพิ่มค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานในเรื่องที่เกี่ยวกับความถี่ในการใช้
วัสดุและโศดทัศน์อุปกรณ์

3.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในเรื่องทัศนคติและความต้องการของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูบรรณาธิการ และครูโศดทัศน์ศึกษา ในด้านการบริหาร การดำเนินงานด้านต่าง ๆ
ของศูนย์สื่อการศึกษา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา นำมาวิเคราะห์
โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าตอบแต่ละข้อ แล้วนำมาวิเคราะห์
ความแปรปรวนตามความคิดเห็นของประชากรแต่ละกลุ่ม และทดสอบค่า F (F-test) เมื่อ
ทดสอบแล้วปรากฏว่าไม่มีเรื่องใดที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามที่
ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ จึงไม่ได้ทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ทั้งหมดดังกล่าวแล้วว่า เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของความเรียงและตารางในบทต่อไป

4. กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ประเมินค่า 3 ระดับ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาในเรื่องความถี่ในการใช้โสตทัศนวัสดุและโสตทัศนอุปกรณ์ กำหนดน้ำหนักค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้

2.56 - 3.00	มาก
1.56 - 2.55	ปานกลาง
0.56 - 1.55	น้อย

4.2 ข้อมูลวัดทัศนระและความต้องการในการบริหารและดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษา กำหนดน้ำหนักค่าเฉลี่ยของระดับทัศนระและความต้องการ และแปลความหมาย ดังนี้

2.56 - 3.00	มาก
1.56 - 2.55	ปานกลาง
0.56 - 1.55	น้อย
0.00 - 0.56	ไม่ต้องการ/ เป็นไปไม่ได้

4.3 ข้อมูลวัดความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา กำหนดน้ำหนักค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาและแปลความหมายดังนี้

3.56 - 4.00	เป็นปัญหามาก
2.56 - 3.55	เป็นปัญหาปานกลาง
1.56 - 2.55	เป็นปัญหาน้อย
0.56 - 1.55	ไม่ เป็นปัญหา